

บทที่ 7

การศึกษาและวิเคราะห์กลวิธีการประพันธ์วรรณคดีสำหรับวัยรุ่น

หัวเรื่อง

1. ความหมายของกลวิธีการประพันธ์
2. การศึกษาและวิเคราะห์กลวิธีการประพันธ์วรรณคดีสำหรับวัยรุ่น

แนวคิด

1. กลวิธีการประพันธ์หมายถึง เทคนิคหรือกลวิธีที่ผู้แต่งใช้ในการประพันธ์เรื่อง ซึ่งถือเป็นเครื่องวัดความสามารถและฝีมือของผู้แต่งว่ามีฝีมือระดับใด
2. กลวิธีการประพันธ์วรรณคดีสำหรับวัยรุ่น ที่ควรศึกษามี 2 ประการคือ การดำเนินเรื่องและการใช้ภาษา

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาบทที่ 7 จบแล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายความหมายของกลวิธีการประพันธ์ได้
2. วิเคราะห์กลวิธีการประพันธ์วรรณคดีสำหรับวัยรุ่นได้

เนื้อหา

การศึกษาและวิเคราะห์กลวิธีการประพันธ์วรรณคดีสำหรับวัยรุ่น

1. ความหมายของกลวิธีการประพันธ์

กลวิธีการประพันธ์หมายถึง เทคนิค (Technique) หรือกลวิธีที่ผู้แต่งใช้ในการประพันธ์เรื่อง กลวิธีการประพันธ์นี้ถือเป็นความสามารถและฝีมือของผู้แต่ง เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นชั้นเชิงว่าผู้แต่งมี "ฝีมือ" ในการแต่งขนาดไหน (กุหลาบ มัลลิกะมาส, 2539 : 29)

2. การศึกษาและวิเคราะห์กลวิธีการประพันธ์วรรณคดีสำหรับวัยรุ่น

กลวิธีการประพันธ์วรรณคดีสำหรับวัยรุ่น ที่ควรศึกษามี 2 ประการคือ การดำเนินเรื่องและ

การใช้ภาษา

1. การดำเนินเรื่อง

การดำเนินเรื่องมีหัวข้อที่ควรกล่าวถึง 2 ประการคือ การลำดับเหตุการณ์ในเรื่องและการใช้ตัวละครดำเนินเรื่อง

1.1 การลำดับเหตุการณ์ในเรื่อง โดยปกติผู้ประพันธ์จะมีวิธีการลำดับเหตุการณ์ในเรื่องแตกต่างกัน บางเรื่องผู้ประพันธ์อาจใช้วิธีเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน-หลัง บางเรื่องใช้กลวิธีเล่าย้อนหลัง (Flash Back) บางเรื่องใช้วิธีเล่าย้อน ไปย้อนมา ซึ่งวิธีการที่น่าสนใจที่จะกล่าวถึงในที่นี้มี 4 วิธีคือ

1.1.1 การลำดับเหตุการณ์ตามการเดินของเข็มนาฬิกาหรือตามปฏิทิน เป็นการลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหลังไปจนจบเรื่อง เช่น นวนิยายเรื่อง อรุณสวัสดิ์ ลำดับเหตุการณ์ตั้งแต่ตัวละครยังเป็นเด็กนักเรียนมัธยมปลายไปจนเรียนจบมหาวิทยาลัย เป็นต้น

1.1.2 การเล่าเรื่องย้อนหลัง คือ การเริ่มเรื่องหลังจากเหตุการณ์สำคัญในเรื่องจบลงแล้ว เช่น เรื่องสั้นเรื่อง แก้วโบนี้มีตำหนิ ของ "นล" ผู้แต่งวัย 22 ปี ในหนังสือรวมเรื่องวัยรุ่นชุด วันวัยแห่งหนุ่มสาว ผู้แต่งเริ่มเรื่องในวันรับปริญญาของตัวละครเอก และให้ตัวละครเอกนี้กล่าวย้อนหลังไปว่า เมื่อครั้งเรียนอยู่ชั้นมัธยมปลาย เธออายุที่มีแผลเป็นที่หน้า หากพ่อเฒ่าไม่ช่วยให้รอดพ้นจากการกินยาฆ่าตัวตายในครั้งนั้น ก็คงไม่มีวันรับปริญญาในชีวิตของเธอ (อ่านรายละเอียดในภาคผนวก)

1.1.3 กล่าวถึงเหตุการณ์ระหว่างตอนต้นและตอนจบเรื่อง แล้วเล่าเหตุการณ์ย้อนหลังตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง เช่น นวนิยายเรื่อง เพื่อนกันตลอดกาล ของ "เจกชนม์" ผู้แต่งลำดับเรื่องด้วยการกล่าวถึงเหตุการณ์ต้นเรื่องด้วยการให้ตัวละครทั้ง 4 คือ วุฒ อ้อด ต่าย และทอย ได้รับจดหมายฉบับที่ 4 ของเพื่อนรักชื่อ ต้ม ซึ่งจากไปเรียนต่อที่อเมริกา แล้วเล่าเรื่องย้อนต้นถึงที่มาและความผูกพันที่เพื่อนกลุ่มนี้มีต่อกัน ไปจนจบเรื่อง ในตอนที่ต้มจากไปเรียนต่อที่อเมริกา และเขียนจดหมายกลับมาหาเพื่อนที่อยู่เมืองไทย

1.1.4 เกริ่นถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้า แล้วดำเนินเรื่องต่อไปจนถึงเหตุการณ์นั้น เช่น ในบางตอนของนวนิยายเรื่อง เวลาในขวดแก้ว ผู้แต่งได้ให้ นัท กล่าวถึง หนิง ล่วงหน้าว่าการที่ทุกคนทอดทิ้งให้หนิงอยู่ตามลำพังนับเป็นความผิดพลาดอย่างใหญ่หลวง แล้วเรื่องก็ดำเนินต่อมาแล้วเฉลยให้ทราบว่าความผิดพลาดอย่างใหญ่หลวงนั้นคือ การที่หนิงตั้งท้องก่อนวัยและเวลาอันสมควร

ทั้ง 4 ประการนี้เป็นวิธีการดำเนินเรื่องที่น่าสนใจของวรรณคดีสำหรับวัยรุ่น ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าวรรณคดีสำหรับวัยรุ่นส่วนใหญ่มักจะดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือตามปฏิทิน คงเป็นเพราะไม่ต้องการให้ผู้อ่านเกิดความสับสนในการติดตามเรื่อง เช่น นวนิยายเรื่อง อรุณสวัสดิ์ เวลาในขวดแก้ว ความรักของคุณฉุย มะนาวอมเปรี้ยว ล้วนแต่ดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จะมีเรื่องเล่าย้อนหลังก็เป็นเพียงบางเรื่องเท่านั้น .

• 1.2 การดำเนินเรื่องโดยใช้ตัวละครเล่าเรื่อง บางครั้งผู้แต่งมีกลวิธีในการอธิบายความรู้สึกของตัวละคร หรือเล่าเหตุการณ์เบื้องหลังให้ผู้อ่านทราบด้วยการให้ตัวละครเป็นผู้แสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็นเรื่องนั้นออกมา บางครั้งก็ใช้ตัวละครเป็นตัวดำเนินเรื่องด้วยการประสมเหตุการณ์ต่างๆ จนทำให้ผู้อ่านทราบเรื่องราวว่าเป็นอย่างไร เช่น "แม่พลอย" ในนวนิยายเรื่อง สี่แผ่นดิน คือ ตัวละครที่ผู้แต่งใช้ดำเนินเรื่องตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงรัชกาลที่ 8 เมื่อแม่พลอยเสียชีวิต เรื่องก็จบลงด้วย กลวิธีการดำเนินเรื่อง โดยใช้ตัวละครเล่าเรื่องมีวิธีการที่น่าสนใจที่จะกล่าวถึงในที่นี้ 4 วิธี คือ

1.2.1 ผู้แต่งเล่าเรื่องในฐานะเป็นตัวละครตัวหนึ่งในเรื่อง โดยใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า ผม ดิฉัน ข้าพเจ้า หรือใช้ชื่อของตัวเองเล่าเรื่อง เช่น นิยายเรื่อง เรื่องของน้ำพุ ผู้แต่งใช้ชื่อ "พุ" เป็นผู้เล่าเรื่อง หรือนวนิยายเรื่อง กลิ่นสีและกาวยแป็ง ผู้แต่งใช้สรรพนามในฐานะผู้เล่าว่า "ผม" เป็นต้น

1.2.2 ผู้แต่งให้ตัวละครตัวหนึ่งตัวใดเป็นผู้เล่าเรื่อง โดยผู้แต่งไม่ได้อยู่ในเรื่อง เช่น ในนวนิยายเรื่อง เวลาในขวดแก้ว ผู้แต่งให้หน้ทเป็นผู้เล่าเรื่อง โดยบางครั้งนี้ที่ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "ผม" หรือในบทกวีประเภทรักหวานของวัยรุ่น นิยมใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 และ 2 ว่า ฉันและเธอ แทนชื่อตัวละครซึ่งเป็นผู้เล่าเรื่อง ดังบทกวี ความไกล...มีอาจกันสายสัมพันธ์ ของ "โมรา" ตอนหนึ่งว่า

เธอว่าฉันเป็นคนหลอกหลวง
ก็ยังรักยังห่วงเหมือนวันเก่า
ไม่มีใครมาแยกความเป็นเรา
ไม่ทิ้งให้เธอเหงาและร้าวรอน
ก็ไม่เคยคิดจะเปลี่ยนไป
เพียงแต่เก็บไว้ในใจก่อน
ก็มันคนละครึ่ง คนละตอน
จะว่าเป็นรักซ้อนได้อย่างไร
เธอว่าฉันเลือดเย็น
ที่จริงก็เป็นแค่คนอ่อนไหว
รักแล้วก็รักจริงใจ
เพียงแต่มีรักได้ หลายหลายคน
อยากให้เธอ เข้าใจ
อย่าร้องไห้จนหัวใจฉันสับสน
ถึงจะมีใครอีกหลายคน
ก็มีความรักสั่นไหวให้แก่เธอ

โมรา, ความไกล...มีอาจกันสายสัมพันธ์, 2533 : ไม่ปรากฏเลขหน้า

1.2.3 ผู้แต่งไม่ใช้ตัวละครตัวใดตัวหนึ่งดำเนินเรื่องแต่ให้ตัวละครทั้งหมดมีบทบาทในการดำเนินเรื่อง แล้วเล่าเรื่องด้วยการให้ตัวละครแสดงความรู้สึกนึกคิดเอง เช่น นวนิยายเรื่อง อรุณสวัสดิ์ ผู้แต่งใช้กลวิธีนี้ในการเล่าเรื่อง ดังตัวอย่างอารมณ์ ความรู้สึกตอนหนึ่งของภามีต่อลูกชายว่า

"เฝ้ามองตามลูกชายอย่างหงุดหงิดเล็กน้อย รู้ว่าลูกชายรีบไปเรียนคุณปู่ เพราะปู่เลิกมา ถึงจะเป็นอาแท้ๆ แต่ความรู้สึกของเภาต่ออาคนสุดท้ายนี้ นอกจากจะไม่นับถือ ยังค่อนข้างไปทางดูแคลนเสียด้วยซ้ำไป

ลึกลงไปในความรู้สึกซึ่งเภาไม่รู้ตัว และถึงจะรู้ยู่บ้าง คนหิ่งในตัวเองอย่างเภาก็คงไม่ยอมรับความจริง...นั่นคือความจริง...

อีกฉากที่ลูกชายคนโตสนิทสนมและเป็นกันเองกับปู่เล็กยิ่งกว่าเขาผู้เป็นพ่อ เภาไม่เคยคิดว่าเป็นความบกพร่องของเขา เพราะเขาแน่ใจว่าเขาเป็นคนดีพร้อมทุกอย่าง ไม่เคยบกพร่องอะไร"

จุลลดา ภักดีภูมิรินทร์, ไม่ปรากฏปีพิมพ์ : 61

ตัวอย่างที่ยกมานี้เห็นได้ชัดว่าผู้แต่งให้ตัวละครเล่าอารมณ์ความรู้สึกของตัวเอง

1.2.4 ผู้แต่งใช้บทสนทนาและพฤติกรรมของตัวละครเป็นการเล่าเรื่อง ซึ่งผู้อ่านจะพบอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครได้จากบทสนทนาและพฤติกรรมของตัวละครที่ปรากฏนั้น เช่น ในบทสนทนาของตัวละครในเรื่อง บทสนทนาทางโทรศัพท์ในคำคืนแห่งความว้าเหว่ ของ "วิทยากร เชียงกูล" ในรวมเรื่องชุด ฉันทินจึงมาหาความหมาย ว่า

" - ฮัลโล ต้องการพูดกับใครครับ
- ใครก็ได้คะ ฉันต้องการคุยด้วยอย่างมากคืนนี้ คุณพอรู้จักความเหงาไหมคะ
- เอ้อ...ครับ ว่าแต่คุณโทรมาจากไหนนะครับ
- จำเป็นด้วยหรือคะ แต่ไม่ใช่จากโรงพยาบาลโรคจิตหรือคะ ถ้าคุณจะห่วงในข้อนั้น
- ขอโทษเถอะครับ ผมคงผลลตามไปอย่างนั้นเอง จู่ๆ ก็มีใครโทรมาแบบคุณ จะไม่แนะนำตัวให้ผมรู้จักก่อนหรือครับ

- คงไม่จำเป็นอีกนั่นแหละคะ ฉันไม่ได้กำลังคิดจะหาเพื่อนทางโทรศัพท์หรอก คงไม่มีใครหาเพื่อนได้ด้วยวิธีนั้น ฉันกำลังต้องการเพียงแต่จะคุยกับใครสักคนเท่านั้นในคืนนี้ แล้วเราจะได้กล่าวคำอำลาต่อกัน โดยไม่จำเป็นต้องรู้จักกันอีก"

วิทยากร เชียงกูล, 2533 : 82-83

จากบทสนทนาของตัวละครทั้ง 2 โดยไม่มีการบรรยายอารมณ์ความรู้สึกแทรกนี้ ทำให้เราทราบว่าตัวละครที่โทรศัพท์ไปหา นั้น กำลังเหงา และต้องการเพื่อนคุย เพื่อระบายความในใจให้ฟัง

อนึ่ง เป็นที่น่าสังเกตในวรรณคดีสำหรับวัยรุ่น โดยเฉพาะเรื่องแนวสนุกขบขันว่า บางครั้งผู้แต่งมักใช้กลวิธีนอกเหนือจากที่กล่าวมาทั้ง 4 ประการนี้ด้วยการเขียนออกนอกเรื่องและแทรกข้อคิดเห็นของตัวเอง (โดยใช้ข้อความในวงเล็บ) ทั้งในกรณีที่ผู้แต่งให้ตัวละครเล่าเรื่องและผู้แต่งเล่าเรื่องเอง เช่น

เรื่อง "พระเอก" ในรวมเรื่องชุด ขอชื่อสุริสามสี่ชาติ ผู้แต่งให้ "สุริ" ดำเนินเรื่อง แต่แทรกความคิดเห็นของตัวเองเพื่อสร้างอารมณ์ขัน ดังบทสนทนาตอนหนึ่งของสุริกับसारวัตตราว่า

"เสื่อเซอร์"

"หน้ายังกะควายเซอร์" สุริวิจารณ์ สุริจะหมั่นแก้อีกแต่सारวัตตราเอาเข่ายันไว้ไม่ให้หมั่น (เป็นการเล่นชั้นเชิงที่ร้ายกาจมาก) "

ประกาศ ชลศรานนท์, 2531 : 88

เรื่อง "จุดหมายปลายทาง" ในรวมเรื่องชุด เสฮาร์กนักเรียน ของก้านกล้วย ผู้แต่งเล่าเรื่องเอง และแทรกคำพูดของตัวเองผ่านข้อความในวงเล็บว่า

"ฟังแล้วอยากขันทักเปรี้ยว เรื่องความเวอร์ละก็ไม่มีใครเกิน ขนาดมันจับเด็กเป็น 10 คน เขาพูดตอบมาสักคำมันก็เอามาไม่ว่าเขาขอมเป็นแฟนมันไปโน่นเลย ผิดกับผมลืบ ขนาดสาวให้ทำขวนไป ดูหนังผมยังเล่นตัวไปไม่ (เพราะไม่มีเงิน ฮ่า)"

ก้านกล้วย, 2534 : 66, 67

2. การใช้ภาษา

ภาษาเป็นส่วนสำคัญในการดึงดูดความสนใจในการอ่านหนังสือของวัยรุ่น การใช้ภาษาในการประพันธ์วรรณคดีสำหรับวัยรุ่น จึงเป็นหัวข้อหนึ่งที่น่าสนใจศึกษาและวิเคราะห์ โดยในที่นี้จะกล่าวถึงภาษา 2 ประเภทคือ ภาษาร้อยแก้ว และภาษาร้อยกรอง

2.1 ภาษาร้อยแก้ว เป็นภาษาที่ใช้ในงานประพันธ์ประเภท นวนิยาย เรื่องสั้น และเรื่องเล่า ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจกล่าวถึง 2 ประการคือ ระดับของภาษา และสำนวนโวหาร

2.1.1 ระดับภาษา ภาษาจำแนกออกได้ 3 ระดับ คือ ภาษาปาก เป็นภาษาพูดที่ใช้กับคนใกล้ชิด ภาษากึ่งแบบแผน เป็นภาษาที่ความสุภาพรัดกุมกว่าภาษาปาก ใช้ในการพูดหรือเขียนกับคนไม่ใกล้ชิด รวมทั้งงานเขียนประเภทสารคดีและบันเทิงคดี และภาษาแบบแผน เป็นภาษาทางราชการ เป็นภาษาที่ใช้ในงานพิธี การเขียนหนังสือราชการ หรือบทความทางวิชาการ

ปรกติแล้วงานเขียนประเภทบันเทิงคดี ทั้งเรื่องสั้น และนวนิยาย จะใช้ภาษาระดับ กึ่งแบบแผนในการเล่าเรื่อง แต่ภาษาในวรรณคดีสำหรับวัยรุ่นมีทั้งระดับภาษาปาก และกึ่งแบบแผน โดย ภาษาปาก มักปรากฏในเรื่องแนวสนุกขบขัน ซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความรักและประสบการณ์ในชีวิตนักเรียนและนักศึกษา และเรื่องในแนวคดีชีวิต แต่เขียนให้ดูสนุกสนาน ด้วยการ ใช้ภาษาปาก ตัวอย่างเช่น

"ผมตัดสินใจตามยายจุ่มแฟนในห้องที่เจ้าเคยของ แล้วไปตามน้องแต่อีกคนที่เจ้าเคยเคย สน เคยหลิ พอได้รับคำตอบก็ใบ้แตก เอ๊ย...ใบ้รับประทันหันที จะบอกเพื่อนยังไงดีหว่ามันถึงไม่ฆ่าตัวตาย"

วโรคม, จีบกระตุกระจี้, 2538 : 49

"ผม.....จากที่เคยนิยมชมชอบอาจารย์ แต่ตอนนี้โคตรเกลียดแม่่งเลย !
เย็นวันนั้นก่อนกลับบ้าน ผมถือโปสเตอร์ที่อาจารย์ภาษาไทยเขียนติดไว้ด้วยความแค้น ผมขยำมันกับมือแล้วขยำซ้ำด้วยตีน สัตว์"

ภู : ศุภชัย คู่้มครองเล็ก, เพื่อนครีบอย่าเพิ่งท้อ, 2536 : 15

"ตอนแรกฉันนึกว่า "ขอดาว" จะขายยากซะอีก เพราะเนื้อเรื่องไม่ค่อยดลก นางเอกยังเซ็กซี่ น้อยไปกว่าลูกเกด-เมทนี แสนยะมูล แต่คิดคาดครับ ขอดาวขายดิบขายดี ณ พ.ศ.นี้ยังไม่ถึงปี พิมพ์ไปแล้ว 3 ครั้ง ครั้งละ 1 เล่ม รีเปล่าไม่แน่ใจ -ซัวร์หรือมั่วนี้พิมพ์ใจ

ใครที่ชื่นชอบพฤติกรรมเบี่ยงเบนของนายขบถกับเจ้าสาวมะลิอยู่โปรดติดตาม โปรดติดตาม ภาคต่อของขอดาวโดยพลัน อาจชื่อว่า "ขอดาว" "ขอดาวน" หรือ "ขอผ่อน" ก็ต้องคอยลุ้นกันต่อไป ด้วยใจระทึก ตามประสานไทยเชื้อสาย IMF งานนี้พรชัย แสนยะมูล นักเขียนรางวัลสีกอะวอร์ด ดอด หัวใจและดอดกางเกงในเขียนสุดก๊นครับ อะจี้ย !

พรชัย แสนยะมูล, ทีวีก, 2541 : 96

"ระยะกลางปีไปจนถึงสิ้นปี จะเป็นช่วงของการแข่งขันกีฬาทั้งกีฬาในมหา'ลัย และกีฬา ระหว่างมหา'ลัย กีฬาของเรานั้นไม่เล่นเอาชนะใครหรอก (เพราะชนะไม่ได้) เราเล่นเอาสนุกเอามันส์ เล่น เพื่อโง่หึงและโง่ซายกันเท่านั้น ฮือฮาเป็นพักๆ พอหมดฤดูกีฬาที่เลิกกันไปเลย

ฤดูกีฬาทำให้บรรยากาศในม่านหมอกกระซุ่มกระซวยขึ้น ได้เห็นแฟนชุดกีฬาหลากสี ก็ พวกลิลปีดนี้ บทเขาจะเล่นกีฬาที่ต้องให้มันสวยงามมีสุนทรีย์หน่อย.... ใจมัย"

พิษณุ ศุภ., กลิ่นสีและกาบแปง, 2533 : 64

"ที่ว่าไว้ว่าจะหาเรื่องให้หญิงทั้งหลายกลายเป็นกระชู้สองนออี้อีกกว่าแรด เพียงแต่อยากให้หญิงทั้งหลาย เป็นผู้มึนน้ำใจไมตรี ไม่สำคัญคิดว่าตนนั้นสำคัญหนักหนา จนต้องตัดจจริตเล่นองค์ จนชายเขาหน้ายแหนง"

ดร.เสรี วงษ์มณฑา, ยายแม้วอนสอนหญิง, 2540 : 15

จากตัวอย่างภาษาปากที่ปรากฏในวรรณคดีสำหรับวัยรุ่นเรื่องต่างๆ ที่ยกมานี้จะเห็นได้ว่าบางคำเป็นคำคะนอง (Slang) หรือศัพท์ใหม่ๆ ที่วัยรุ่นนิยมใช้ เช่น ชัวร์หรือมั่วนี้มึม สุดกึ้น อะจึย มั่นส์ หลีแรด เป็นต้น บางคำเป็นคำที่กร่อนเสียงให้สั้นหรือเพี้ยนเสียงไป เช่น มหาลัย ศิลปิลล์ เป็นต้น บางคำเป็นคำสบถหรือเปรียบเทียบรุนแรง เช่น ตีน สัตว์ ดัจจริต โคตรเกลียดแม่งเลย กระชู้สองนอ เป็นต้น

ส่วนในด้านของภาษากึ่งแบบแผนนั้นเป็นภาษาที่ใช้ในวรรณคดีสำหรับวัยรุ่นโดยทั่วไป โดยเฉพาะนวนิยายในแนวสะท้อนชีวิตหรือปัญหาวัยรุ่น และเรื่องสั้นในแนวสะท้อนอารมณ์หรือความรู้สึกของวัยรุ่น

สาเหตุที่วรรณคดีทั้ง 2 แนวนี้ใช้ภาษากึ่งแบบแผน นำมาจากความจริงของเรื่อง ทั้งนี้เพราะวรรณคดีทั้ง 2 แนวนี้เป็นแนวสะท้อนสภาพความเป็นจริงของชีวิต โดยเฉพาะปัญหาชีวิตวัยรุ่นที่ควรศึกษา ส่วนในด้านการสะท้อนอารมณ์ความรู้สึก เป็นการสะท้อนอารมณ์ความรู้สึก เสรีฯ เหวง ว่าแห้ว ผิดหวังภาษาจึงดูเรียบๆ ไม่ใช่คำคะนองเหมือนในแนวสนุกขบขัน

ตัวอย่าง ภาษากึ่งแบบแผนในวรรณคดีสำหรับวัยรุ่น

กาลเวลาที่ผันผ่านมันเนิ่นนานเกินไป

เวลาที่ผ่านไปมันมีความหมายมากตลอดเวลาที่จากกัน ฉันไม่เคยมีความสุขเลย มันว่าแห้ว เสรีฯ และไม่เคยมีรอยยิ้มจากฉันมานานมาก ไซ้...ฉันเป็นคนจากเธอมา แต่เธอรู้บ้างไหมว่า การที่ฉันจากเธอมาเพราะอะไร และมีเหตุผลมากแค่ไหน ใครเป็นคนคิดของเรื่อง เธอเคยถามฉันบ้างไหม เพราะฉะนั้นเธอจะโทษฉันไม่ได้และฉันเองก็โทษเธอไม่ได้เช่นกัน เวลาที่ผ่านมาฉันเริ่มมีความรู้สึกเหมือนกับว่า มันนานเหลือเกิน นานจนฉันคิดว่าฉันน่าจะลืมมันได้แล้ว แต่ไม่เคย ฉันไม่เคยลืมอะไรสักอย่างทุกอย่างติดอยู่ในใจ อยู่ในใจฉันตลอดเวลา อยู่ในความทรงจำที่ดี มันเป็นความรู้สึกที่น่าประทับใจ ฉันอยากให้เวลาเก่าๆ เหล่านั้นย้อนกลับมาอีก อยากให้เราเป็นเรา มีความรัก ความห่วงใย ความผูกพัน ความรู้สึกที่ดีต่อกันเหมือนครั้งก่อน ฉันอยากให้เราเดินร่วมทางกันอีก เดินไปบนทางแห่งความฝันที่เราจะร่วมสร้างมันขึ้นมา วันหนึ่งเราจะช่วยกันทำให้มันเป็นความจริง แต่มันคงเป็นไปได้ยาก เพราะในขณะนี้ เราก็อเหมือนกับอยู่คนละโลก อยู่ด้วยกันและความเป็นจริง นับวันเธอกับฉันก็เริ่มมีมันมาขวางกันมากขึ้น มากจนเราแทบจะมองกันไม่เห็นแล้ว และอีกอย่างการที่เราจากกันครั้งนี้มันเป็นความจำเป็นบางอย่าง และความจำเป็นอันนี้ ทำให้เราไม่สามารถกลับมาหากันได้ และมันก็อนาน นานจนเราไม่สามารถทำโน่นสิ่งที่เราอยากทำได้อีกต่อไป แต่กาลเวลาอาจช่วยให้เรารู้จักตัวเองดีขึ้น แต่ยังไงฉันก็อยากให้เธอกลับมา กลับมาหาฉัน ในฐานะเพื่อนก็โอเค หรือเธอคิดว่า เวลาที่ผ่านมา มันนานเกินไปแล้ว

กาลเวลาที่ผันผ่าน
มันเนิ่นนานเกิน ไป
ต่างคนไม่เข้าใจ
เวลาที่ผ่านไป
จึงไม่สามารถกลับมา

โกะ (บริหารรามฯ)

กลุ่มทราย, ขอเพียงความหวังใจ, 2521 : 66-67

2.1.2 ส่วนวนโวหาร นอกจากการใช้คำคะนองหรือภาษาแสดงเพื่อให้เกิดความน่าสนใจในการใช้ภาษาแล้ว ยังปรากฏการใช้สำนวนโวหารที่แปลกใหม่ โดยดัดแปลงให้แปลกไปจากเดิม หรือสร้างขึ้นใหม่ เช่น

- ใจไม่เห็นฝุ่น (ศุภกษร, ก่อนเอ็นสะท้าน, 2533 : 65)
จากสำนวนเดิมที่ใจไม่เห็นฝุ่น หมายถึงการทิ้งระยะห่างกันจนตามไม่ทัน
- ไม่เป็นสับประดเมว (ก้านกล้วย, เสฮาร์กนักเรียน, 2534 : 67)
จากสำนวนเดิมไม่เป็นสับประด หรือบางทีก็ใช้ไม่เป็นสับประดขลุ่ย หมายถึงการกระทำที่ไม่เอาไหน หรือไม่ได้เรื่องได้ราว
- ชีข้ากะหล่ำปลี พระข้ากะหล่ำดอก (พรชัย แสนยะมูล, ที่รัก, 2541 : 9)
เป็นการต่อเติมสำนวนจากที่มีอยู่เดิมแก่ ชีข้ากะหล่ำปลี หมายถึง ความรู้สึกเจ็บช้ำหรือชอกช้ำใจ เพิ่มเติมใหม่เป็นพระข้ากะหล่ำดอก เพื่อให้เกิดความคล้องจองและสร้างอารมณ์ขัน
- สร่าใจ (ศุภกษร, ก่อนเอ็นสะท้าน, 2533 : 15)
เป็นการสร้างคำขึ้นใหม่ น่าจะมาจากคำว่า สราญ + (ซาบ) ซ่านใจ หมายถึงการมีความสุขแบบตื้นตื้นได้รสชาติ
- ประมาณว่า
ประมาณเป็นคำกริยา หมายถึง กะหรือคะเนให้ใกล้เคียงความจริง แต่ประมาณว่าที่นิยมใช้ในวรรณคดีสำหรับวัยรุ่น ใช้แทนคำว่าชนิดซึ่งเป็นคำนามแปลว่าอย่าง เช่นในประโยคที่ว่า "ฉันเถียงประมาณว่า" บอกแล้วใจว่าฉันเป็นลาว ลาวร้องไห้ มันแปลกตรงไหน ฮี ?"

พรชัย แสนยะมูล, ที่รัก, 2541 : 39

๗ ๓ ๗

2.2 ภาษาร้อยกรอง โดยปรกติภาษาในบทร้อยกรองโดยทั่วไปมักไม่ใช้คำดาดๆ ฟั่นๆ แต่จะใช้คำที่มีความหมายลึกซึ้งสะท้อนอารมณ์ หรือสูงส่งมีสง่า ด้วยรูปและเสียงเป็นพิเศษ (กุหลาบ มัลลิกะมาส, 2539 : 163) แต่ในวรรณคดีสำหรับวัยรุ่นมักใช้คำง่ายๆ ไม่ใช้ศัพท์สูงที่ยากต่อการเข้าใจ และมักไม่ใช้กวีโวหารเปรียบเทียบหรือเหน็บแนมด้วยถ้อยคำลึกซึ้งกินใจ เช่น

ความฝันวันเก่า
เก็บเอาไว้ที่ไหน
ซ่อนอยู่ ณ หนใด
มองไป ไม่เห็นมี
ภาพฝันเขาวัว
แอบซ่อนอยู่ในทุกที่
มองเห็นจากตรงนี้....
แต่ไม่มีใครเอื้อมถึง

ประการัง, จะติดปีกผีเสื้อโบยบินไป, 2537 : 27

เพราะความรู้สึก...
ที่ได้รับมา
มันมากเกินไป
จึงรู้สึกห่อ
ไม่ยอมรับฟัง
ไม่ยากได้ยิน
ไม่ยากจะเห็น
ถึงความ เป็นไป

แต่ใจเราอ่อน
จึงต้องเห็นใจ
เราทำอย่างไร
ก็ไม่เคยจดจำ

อรอินทรา, คือ.....การตอบแทน, 2539 : 17

เมื่อวรรณคดีสำหรับวัยรุ่นใช้คำง่ายๆ ฟั่นๆ ทำให้ไม่เกิดความงามจากการเลือกสรรใช้คำแล้ว ความงามของภาษาร้อยกรองในวรรณคดีสำหรับวัยรุ่น มักปรากฏที่เสียงโดยใช้ลีลาจังหวะให้เกิดอารมณ์ความรู้สึก และใช้การเล่นคำสร้างสัมผัสให้เกิดความไพเราะ เช่น

ใจเจ้ากรรมซ้ำอีกแล้ว
คงไม่แค้นแล้วครวญคร่ำ...รำให้
ถูกเขารักเล่นเล่น.....ให้กันไป
แสร้งให้ใจเคียงใกล้.....คล้ายคล้ายจริง

นั่นแหละนะ.....เจ้ากรรม
เข่าอ้อมหน้า พอหน้าเขาก็กิ่ง
ก็หลงคิดว่ามัน.....คือความจริง
ถูกทอดทิ้งทุกครั้งไป.....ใจเจ้ากรรม

ซื่อนหา, ในความห่างไกลภาพเธออุ่นไหววใกล้ๆ ฉัน, ไม่ปรากฏปีพิมพ์และเลขหน้า

จากบทร้อยกรองที่ยกมานี้ จะเห็น ได้ว่าใช้การเว้นวรรคเสียงด้วยเส้นประ(....) ให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกทุกขั้วระหม รวมทั้งยังเล่นคำสัมผัสอักษร ให้เกิดความไพเราะอีกด้วย เช่น คงไม่แค้นแล้วครวญคร่ำ เข่าอ้อมหน้าพอหน้าเขาก็กิ่ง เป็นต้น

จากตัวอย่างข้างต้น พอกล่าว ได้ว่าความงามในภาษาร้อยกรองที่ปรากฏในวรรณคดีสำหรับวัยรุ่น มาจากเสียงของคำมากกว่าการเลือกใช้คำที่ไพเราะรื่นหู และจากการใช้กวีโวหารเปรียบเทียบด้วยคำที่ลึกซึ้งกินใจ

สรุปสาระสำคัญ

1. การดำเนินเรื่องมีหัวข้อที่ควรกล่าวถึง 2 ประการคือ การลำดับเหตุการณ์ในเรื่องและการใช้ตัวละครดำเนินเรื่อง
2. การลำดับเหตุการณ์ในเรื่อง มีกลวิธีที่แตกต่างกัน แต่วิธีการที่น่าสนใจมี 4 วิธีคือ การลำดับเหตุการณ์ตามลำดับวันเวลา การเล่าย้อนหลัง การเกริ่นถึงตอนต้นและตอนจบของเรื่อง แล้วเล่าย้อนหลังตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง เกริ่นถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้า แล้วดำเนินเรื่องต่อไปจนถึงเหตุการณ์นั้น
3. วรรณคดีสำหรับวัยรุ่นส่วนใหญ่มักดำเนินเรื่องตามลำดับวันเวลาหรือตามปฏิทิน
4. การดำเนินเรื่องโดยใช้ตัวละครเป็นผู้เล่าเรื่องมี 4 วิธีคือ 1. ผู้แต่งเล่าเรื่องในฐานะที่เป็นตัวละครตัวหนึ่งในเรื่อง 2. ผู้แต่งให้ตัวละครตัวหนึ่งตัวใดเล่าเรื่อง โดยตนเองไม่ได้อยู่ในเรื่อง 3. ผู้แต่งให้ตัวละครทั้งหมดเป็นผู้เล่าเรื่อง และ 4. ผู้แต่งให้บทสนทนาและพฤติกรรมของตัวละครเป็นการเล่าเรื่อง
5. ภาษาที่ใช้ในวรรณคดีสำหรับวัยรุ่นมี 2 ลักษณะคือ ภาษาร้อยแก้วและภาษาร้อยกรอง
6. ภาษาร้อยแก้ว มีข้อควรพิจารณาคือ ระดับภาษาและการใช้สำนวนโวหาร
7. วรรณคดีที่ใช้ภาษาปาก ได้แก่เรื่องในแนวสนุกถบขัน ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรักและประสบการณ์ชีวิตในวัยเรียน และเรื่องในแนวคติชีวิต ซึ่งใช้ภาษาปากเพื่อให้เกิดความรู้สึกขบขัน วัยรุ่นจะได้

ไม่คิดว่าสิ่งที่ผู้เขียนเขียนมาเป็นการตั้งสอนแบบจู้จี้จั่วไซ

8. ภาษากึ่งแบบแผนเป็นภาษาที่ใช้กับเรื่องทั่วๆ ไป โดยเฉพาะเรื่องในแนว เหงา เสร้า จะใช้ภาษาละเมียดละไม แสดงถึงความละเอียดอ่อนของอารมณ์และความรู้สึก

9. สำนวนโวหารในวรรณคดีสำหรับวัยรุ่น จะใช้สำนวนโวหารแปลกใหม่ เพื่อให้เกิดความน่าสนใจ

10. ภาษาที่ใช้ในบทร้อยกรองในวรรณคดีสำหรับวัยรุ่น มักใช้คำคาคๆ ฟุ้งๆ ง่ายต่อการเข้าใจ และกล่าวอย่างตรงไปตรงมา ไม่เหมือนภาษาหรือกวีโวหารที่ใช้ในวรรณคดีทั่วไป

กิจกรรมทบทวน

ให้นักศึกษาอ่านเรื่อง จุดหมายปลายทาง ของ "ก้านกล้วย" ในภาคผนวก แล้ววิเคราะห์เกี่ยวกับกลวิธีการดำเนินเรื่องและการใช้ภาษาของเรื่องสั้นเรื่องนี้